

Beslut om revidering av allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap vid Institutionen för idé- och samhällsstudier

Bakgrund

Institutionen för idé- och samhällsstudier har inkommit med ett förslag om revidering av den allmänna studieplanen för forskarutbildningsämnet religionsvetenskap inför antagningen hösten 2026. Behov av ändringar framkom i samband med den externa kollegiala granskningen av forskarutbildningsämnet 2023. Ändringarna motiveras av behovet att bättre spegla ämnets bredd och säkerställa tydlighet i utbildningens mål och behörighetskrav.

Huvudsakliga förändringar

Inriktningar: Antalet inriktningar inom ämnet utökas från två till fem.

Konsekvensändringar: Vissa konsekvensändringar görs i studieplanen med anledning av de nya inriktningarna. Detta innebär bland annat att särskild behörighet inte längre knyts direkt till enskild inriktning.

Lokala mål: Ett tillägg införs i de lokala målen med särskilt fokus på etik.

Beredning

Den justerade allmänna studieplanen för religionsvetenskap har behandlats i ämnesgruppen för religionsvetenskap och granskats av Henrik Åström Elmersjö, studierektor för forskarutbildning vid Institutionen för idé- och samhällsstudier och Carola Hörnemalm, fakultetssamordnare, samt Carina Rönnqvist, forskningssamordnare, vid Humanistisk fakultet.

Ärendet har föredragits av Carina Rönnqvist.

Fakultetsnämnden beslutar

- Att godkänna de föreslagna ändringarna i den allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap, med giltighet från och med beslutsdatum.
- Att fakulteten ska tillse att den uppdaterade allmänna studieplanen publiceras på avsedd sida på UMU-webben.

UMEÅ UNIVERSITET

Bilaga 1

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap

Bilaga 2

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap (med spårade ändringar)

Expedieras till:

Registrator

Jonas Nilsson

Henrik Åström Elmersjö

Tomas Lindgren

Carina Rönnqvist

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap

Syllabus for the PhD programme in Religious studies

Fastställande: Humanistiska fakultetsnämnden 2020-05-13, reviderad 2025-12-18

Ikraftträdande: 2025-12-18

1 Inriktningar

Forskarutbildningen i religionsvetenskap omfattar fem inriktningar: (a) religionshistoria (History of Religion), (b) religionsbeteendevetenskap (Social Sciences of Religion), (c) bibelvetenskap (Biblical Studies), (d) systematisk teologi (Systematic Theology) samt (e) historisk och praktisk teologi (Historical and Practical Theology).

Religionshistoria fokuserar på studiet av religioner och religiösa uttryck i både historiska och samtida sammanhang. Det innefattar exempelvis berättelser, idéer, riter, konstnärliga uttryck, organisationer och samhällsstrukturer. Inriktningen sätter människan som kulturvarsel i centrum och tillämpar en mångfald av metoder – historiska, textanalytiska, språkvetenskapliga, etnografiska och andra vetenskapliga angreppssätt – beroende på forskningsobjekt.

Religionsbeteendevetenskap undersöker religioners funktion och uttryck på individ-, grupp- och samhällsnivå. Med psykologiska, sociologiska och pedagogiska teorier och metoder analyseras människors religiösa erfarenheter och praktiker, interaktioner mellan individer och grupper, samt religiösa gruppernas organisering, funktion och betydelse. Vidare studeras hur religiös kunskap – liksom kunskap om religion – förmedlas, omformas och förhandlas i olika kontexter.

Bibelvetenskap behandlar bibliska texter och relaterad litteratur med fokus på deras historiska ursprung, tolkning och användning genom tiderna. Särskild vikt läggs vid den sociala och kulturella kontexten hos såväl textförfattare som läsare, liksom vid ritualer, religiösa praktiker och olika former av sociala sammanslutningar. Inriktningen belyser även de processer och mekanismer genom vilka vissa texter tillskrivs auktoritet, mening och legitimitet som "bibliska".

Systematisk teologi studerar kristna trosföreställningar och läror med fokus på deras innehåll, tolkningar och inbördes samband. Det teologiska arbetet omfattar även de källor som troslärorna bygger på, samt deras relation till andra kulturella och intellektuella uttryck – såsom samtida vetenskap, filosofi och samhällsdebatt. Inriktningen inkluderar även religionsfilosofi och teologisk etik.

Historisk och praktisk teologi studerar kyrkans historiska uttrycksformer och innehåll i relation till föränderliga samhällsstrukturer under olika skeenden och tidsperioder. Inriktningen omfattar även analys av ecklesiologiska och liturgiska problemkomplex i historisk och samtida kontext, med särskilt fokus på spänningsförhållandet mellan teori och praxis i kyrka och samhälle.

UMEÅ UNIVERSITET

2 Mål för utbildningen

Utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper. Utbildning på forskarnivå skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och på avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning. (Högskolelagen 1 kap 9 a §)

2.1 Licentiatexamen

För licentiatexamen skall, enligt högskoleförordningens examensordning, den forskarstuderande

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt, självständigt samt kreativt med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, samt
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används,
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

För licentiatexamen i religionsvetenskap skall också följande krav gälla (lokala mål). Den forskarstuderande skall

Kunskap och förståelse

- i förhållande till lägre utbildningsnivåer besitta vidgade och fördjupade kunskaper inom det i religionsvetenskap/teologi valda delämnet,
- uppvisa god orientering om forskningsutvecklingen inom det egna delämnet samt inom närstående discipliner och kunskapsområden i Sverige och internationellt, och
- besitta väsentligt fördjupade kunskaper inom det avhandlingsspecifika ämnesområdet.

UMEÅ UNIVERSITET

Färdighet och förmåga

- ha utvecklat förmågan att självständigt och kreativt identifiera och formulera vetenskapliga problemställningar,
- ha utvecklat förmågan till vetenskaplig analys och syntes samt till prövande granskning och bedömning av komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- ha utvecklat gedigna färdigheter i att planera och med adekvata metoder och teoretiska verktyg genomföra kvalificerade forskningsuppgifter inom givna tidsramar, samt
- visa förmåga att kritiskt reflektera över olika hållbarhetsperspektiv på den egna forskningsuppgiften.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- behärska ett religionsvetenskapligt/teologiskt betraktelsesätt och uppvisa god förmåga att kunna argumentera för, och konkret visa, den religiösa dimensionens betydelse för samhällsanalys,
- visa medvetenhet om gällande nationella och internationella etiska riktlinjer och regelverk, samt uppvisa vetenskaplig redlighet genom att tillämpa god forskningssed i alla delar av forskningsprocessen,
- i övrigt kunna tillämpa ett prövande vetenskapligt förhållningssätt, samt
- visa förmåga att kritiskt förhålla sig till olika hållbarhetsperspektiv.

2.2 Doktorsexamen

För doktorsexamen skall, enligt högskoleförordningens examensordning, den forskarstuderande

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

UMEÅ UNIVERSITET

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, samt
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För doktorsexamen i religionsvetenskap skall också följande krav gälla (lokala mål). Den forskarstuderande skall

Kunskap och förståelse

- i förhållande till lägre utbildningsnivåer besitta vidgade och fördjupade kunskaper inom det i religionsvetenskap/teologi valda delämnet,
- uppvisa god orientering om forskningsutvecklingen inom det egna delämnet samt inom närstående discipliner och kunskapsområden i Sverige och internationellt,
- besitta väsentligt fördjupade kunskaper inom det avhandlingsspecifika ämnesområdet, och
- aktivt ha bidragit till kunskapsutvecklingen inom detta område genom författandet av en avhandling

Färdighet och förmåga

- ha utvecklat förmågan att självständigt och kreativt identifiera och formulera vetenskapliga problemställningar,
- ha utvecklat förmågan till vetenskaplig analys och syntes samt till prövande granskning och bedömning av komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- ha utvecklat gedigna färdigheter i att planera och med adekvata metoder och teoretiska verktyg genomföra kvalificerade forskningsuppgifter inom givna tidsramar, och
- ha utvecklat färdigheter att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med sakkunskap presentera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället
- ha kunskaper om, och erfarenheter av forskningsarbete som ger förutsättningar till en självständig utformning av en relevant yrkeskarriär, samt
- visa förmåga att kritiskt reflektera över olika hållbarhetsperspektiv på den egna forskningsuppgiften.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- behärska ett religionsvetenskapligt/teologiskt betraktelsesätt och uppvisa god förmåga att kunna argumentera för, och konkret visa, den religiösa dimensionens betydelse för samhällsanalys,
- visa medvetenhet om gällande nationella och internationella etiska riktlinjer och regelverk, samt uppvisa vetenskaplig redlighet genom att tillämpa god forskningssed i alla delar av forskningsprocessen,
- i övrigt kunna tillämpa ett prövande vetenskapligt förhållningssätt, samt
- visa förmåga att kritiskt förhålla sig till olika hållbarhetsperspektiv.

UMEÅ UNIVERSITET

3 Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. (HF 7 kap 35 §).

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. (HF 7 kap 39 §)

3.2 Särskild behörighet

För att uppfylla kravet på särskild behörighet att antas till utbildning på forskarutbildning i religionsvetenskap krävs att den sökande har genomgått minst 30 hp på avancerad nivå i religionsvetenskap/teologi inklusive ett självständigt arbete om minst 15 hp. Studerande som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper kan antas till forskarutbildningen efter prövning.

UMEÅ UNIVERSITET

4 Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och i huvudsak baseras på följande bedömningsgrunder:

- tidigare studieresultat samt
- kvaliteten på inskickad forskningsplan/-skiss, i förekommande fall relaterad till berörd institutions forskningsprofiler.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande. (HF 7 kap. 41 §)

Licentiatutbildningen riktar sig huvudsakligen till personer som är yrkesverksamma och som vill kompetensutveckla sig med en utbildning på forskarnivå. Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål fattas av dekan (får ej delegeras vidare). Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål fattas av prefekten vid berörd institution efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen efter samråd med professorerna (eller med andra representanter) inom det berörda huvudområdet.

Om en doktorand som avlagt en licentiatexamen och antas på nytt med doktorsexamen som slutmål ska avräkning med motsvarande förbrukad tid och finansiering från tidigare forskarutbildning framgå i den individuella studieplanen med tids- och finansieringsplan.

5 Utbildningens uppläggning och innehåll

5.1 Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Utbildningen skall omfatta 120 högskolepoäng för licentiatexamen och 240 högskolepoäng för doktorsexamen. En doktorand som antagits till forskarutbildning som skall avslutas med doktorsexamen kan, om han/hon så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

Utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 40 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 80 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 75 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 165 högskolepoäng.

Snarast efter antagning utser prefekten en huvudhandledare och en biträdande handledare efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen efter samråd med professorerna (eller med andra representanter) inom det berörda huvudområdet.

För varje forskarstuderande skall huvudhandledaren och den studerande tillsammans upprätta en individuell studieplan där finansiering, handledning, kurser, avhandlingsarbete m.m. specificeras. Studieplanen följs upp och revideras varje år. Planen fastställs av prefekt efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen.

Alla studerande på forskarnivå ska vara knutna till en forskarskola. I normalfallet tillhör den Humanistisk fakultet 901 87 Umeå www.umu.se

UMEÅ UNIVERSITET

studerande Humanistiska fakultetens forskarskola. I det fall den forskarstuderande ska tillhöra annan forskarskola, anges detta i samband med antagning och vid formulerandet av individuell studieplan.

5.2 Innehåll

5.2.1 Kurser

Licentiatexamen

Utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap med licentiatexamen som etapp-/slutmål består av en obligatorisk kursdel omfattande 40 högskolepoäng. Den studerande läser minst 7,5 högskolepoäng inom ramen för någon forskarskola. Aktuella kurser anges i forskarskolans utbildningsplan. Kurser därutöver väljs av den studerande i samråd med handledaren utifrån utbildningsmålen och uppsatsarbetets inriktning.

Doktorsexamen

Utbildning på forskarnivå i religionsvetenskap består av en obligatorisk kursdel omfattande 75 högskolepoäng. Den studerande läser minst 10 högskolepoäng inom ramen för någon forskarskola. Aktuella kurser anges i forskarskolans utbildningsplan. Kurser därutöver väljs av den studerande i samråd med handledaren utifrån utbildningsmålen och avhandlingsarbetets inriktning.

Kunskapsprov för licentiat- och doktorsexamen

För kurserna inom utbildning på forskarnivå gäller följande kunskapsprov: aktivt deltagande samt muntliga eller skriftliga examinationer. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget skall bestämmas av en särskilt utsedd lärare (examinator).

5.2.2 Licentiatuppsats/Doktorsavhandling

Licentiatuppsatsen/doktorsavhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser med en introduktion till och kort sammanfattning av dessa (sammanläggningsavhandling). I normalfallet bör minst två av uppsatserna i en doktorsavhandling och en av uppsatserna i en licentiatuppsats vara antagna för publicering i referee-granskade vetenskapliga publikationer.

Licentiatuppsats eller doktorsavhandling som publiceras på svenska ska innehålla en sammanfattning på engelska eller annat internationellt gångbart språk. Till licentiatuppsats och avhandling ska fogas ett kort referat (abstract) på engelska.

Licentiatuppsatsen skall försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den.

6 Examen

Licentiatexamen i religionsvetenskap uppnås efter att den forskarstuderande fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som godkänts av betygsnämnden.

UMEÅ UNIVERSITET

Inriktningarna Religionshistoria och Religionsbeteendevetenskap: Filosofie licentiatexamen
(Degree of Licentiate of Philosophy in Religious Studies)

Inriktningarna Bibelvetenskap, Systematisk teologi och Historisk och praktisk teologi: Teologie licentiatexamen (Degree of Licentiate of Theology) eller Filosofie licentiatexamen (Degree of Licentiate of Philosophy in Religious Studies)

Doktorsexamen i religionsvetenskap uppnås efter att den forskarstuderande fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Inriktningarna Religionshistoria och Religionsbeteendevetenskap: Filosofie doktorsexamen
(Degree of Doctor of Philosophy in Religious Studies)

Inriktningarna Bibelvetenskap, Systematisk teologi och Historisk och praktisk teologi: Teologie doktorsexamen (Degree of Doctor of Theology) eller Filosofie doktorsexamen (Degree of Doctor of Philosophy in Religious Studies)

Examensbevis utfärdas efter ansökan till Student Centrum/Examina.

7 Övriga anvisningar

Gällande bestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF): 5 kap. (anställning som doktorand), 6 kap. (utbildningen) och 7 kap (tillträde till utbildningen), bilaga 2 (examensordning) samt övergångsbestämmelser
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet (FS1.1-279-18)
- Lokal examensordning vid Umeå universitet (FS 1.1-2441-18)